

NIKOLA LEKIĆ

PERSSON

■ Laguna ■

Copyright © 2018 Nikola Lekić
Copyright © 2019 ovog izdanja, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Porodici Persson, Perssonu i Vladislavi

„Zar je sve u spoljašnjoj svrsi, a ne u onim unutarnjim pobudama, razlozima, okolnostima u kojima se i radi kojih se vrši radnja?“

K. S. Stanislavski

I

Oduvek, u svemu, bio sam višak; okruglast po rođenju, pa izdužen u detinjstvu, pa ponovo okruglast u ranoj mladosti i, danas, kao ostatak opsečenog testa, čas prevelik čas premali za dimenzije pekarskih i drugih ponuđenih životnih šablona – srca, zvezda, pravougaonika i ostalih – nešto nalik suvišnoj smesi za kolače sakupljenoj u jedan dugački, nepotrebn i rezanac, još jednom ležem u pleh i čekam da budem gurnut u čeljusti usijale rerne sa ostalom svojom posnom i ponosnom braćom po krvi i brašnu, po materiji od koje smo sazdani i po elementima lica. Svi smo mi braća i sestre, ali!

Prolazi vreme, u dubini rerne. Crvenimo. Ćutimo. Cvrčimo, zbog vrućine. Dve stotine stepeni je u rerni. Braća moja, sa šećerom u prahu, i sestre moje, sa šećerom u prahu i tri čokoladne flekice odozgo, sunčaju se raspoređeni na dva santima razdaljine jedni od drugih, dok sam samo ja, višak, pribijen uz dvojicu koji me popreko gledaju. Razumem ih. Dodirujem ih. Da me nema, da

kojim slučajem nema mene, bilo bi im manje vruće, podnošljivije; da me nema njih dvojica pekli bi se dostojanstveno, izašli bi napolje na onaj sto, na trpezu, savršeni, savršenog oblika, znaju to i oni, a znam to i ja. Ovako, već osećam kako se moj znoj spaja sa njihovim, kvari im oblik, srozava ih, umanjuje im prehrambenu vrednost i narušava zadnji dašak slobode. Pojaviće se napolju, pred ljudima, jadni, ni krivi ni dužni, sa čudnim ispupčenjima, nedovoljno pečeni, i velika je verovatnoća da će biti pojedeni među poslednjima, u boljem slučaju, već ohlađeni, ili, u gorem slučaju, neće biti pojedeni uopšte. Zbog mene. Zbog mene, Nikole Nikolajevića, iskrivljenog kolačića bez šećera u prahu, bez ijedne čokoladne flekice, bez prošlosti i budućnosti, bez dužnika i dugovanja, bez pola, bez seksualnosti, bez apetita; zbog mene, Nikole Nikolajevića, autora dve pesme objavljene u zborniku amaterske poezije i greškom uredništva potpisane imenom Nemanja Nikolajević namesto Nikola Nikolajević; zbog mene, Nikole Nikolajevića, sina Istine, sina Menhetna, sina besplatne hrane i besplatne ljubavi, sina dodeljenog vlasniku dugovima ugušene trgovine cvećem i baštenskim semenjem *Flower Duet* Slobodana Nikolajevića.

A zašto sam ja, NN, višak, u svemu, oduvek? Objasniću: Iskren sam čovek. A zašto sam iskren? Objasniću i to: moram, i moram biti jer nemam drugog izbora. Nemam izbora uopšte. A zašto nemam izbora? Jer sam iskren. Eto svih odgovora, jedan do drugoga; opkoljavaju kao tamnica bez vrata i prozora proždirući uhvaćenu mušicu, mrvicu, rezanac, tim pre ukoliko se ovaj koprca. On, taj rezanac, ta mrvica od čoveka, nema nikakva prava. Nema prava na odluke, nema prava na želje, na zamisli, nema

prava ni na mišljenje, ukoliko to mišljenje može voditi do želje ili, ne daj bože, do odluke. Ta bespravna žrtva – mrvica, sasvim slučajno čovečjeg oblička, nije ništa drugo do tester, zamorče Istine koje sebe može trošiti i zabavljati isključivo upuštanjem u isprazno, ukrasno razmišljanje sa ciljem podizanja vrednosnog i čisto estetskog kvaliteta vremena u kretanju od geografske i/ili duhovne tačke A, sa koje ga Istina šalje, do geografske i/ili duhovne tačke B, na koju ga Istina šalje. Stoga, ukoliko je oblik čoveka svestan takvog rasporeda snaga i stvari, njemu bi moralo biti potpuno jasno kako nema ama baš nikakvog udela u svom kretanju; sa druge strane, ako nije svestan, on onda misli da upravlja nečime, i greši. Iznova greši. Uzalud misli. Leluja, pod vetrom Istine, kao što leluja ručica onog usnulog detenceta u kolicima između toaleta i vrata za izlaz. Toalet smrdi. I ja smrdim, ali pored mene na sedištu nema nikoga kome bih mogao da smrdim, dok toalet ipak smrdi svima u vagonu, uprkos platežnoj moći nekolicine pojedinaca, uprkos kvalitetu ishrane tih istih pojedinaca i broju mirno prospavanih sati prethodne noći, opet tih istih pojedinaca, koje lako mogu da izdvojim od nas ostalih jer im u odškolovanim očima čitam *Hej zdravo, izmučeni bolešljivi radniče. Hej zdravo, neuredna žena sa torbama. Hej zdravo, prljavi mladi Ciganine. Hej zdravo pokidani pijancu. Hej zdravo, prostitutko masne kose. Hej zdravo, lenji kondukteru, tvoja plata je skrcana od mog poreza. Zdravo svima vama običnim ljudima, mi smo takođe obični ljudi, vidite, mi smo bogataši i imamo automobile, fine, ali danas se vozimo vozom jer ne želimo da mislimo o sebi kao o nadobudnoj eliti – što i jesmo, što inače i mislimo da jesmo – već želimo da se predstavimo*

kao običan narod, kao lako zamenljiva stoka, kao vi, ali previše smrdi u ovom vašem vozu pa smo primorani da pravimo ovakve idiotske zgražavajuće grimase, ne zamerite, mi smo obični ljudi kao vi – iako zapravo ne mislimo baš tako – evo vidite, vozimo se u vozu sa vama, dišemo isti vazduh, zar to nije dovoljno? Čitam ih lako jer ja sam Istina. Nikola Nikolajević NN, pesnik i vesnik Istine. Njima na sreću, takva moja pozicija ne dozvoljava mi da reagujem. Da ustanem i nagazim im cipele. Ne. Da ustanem i podelim im šamare. Ne, previše je. Da ustanem i sednem naspram njih, hipnotišem ih pogledom, ludačkim, dok im ne popusti bešika tu preda mnom ili dok ne stanu i promene mesto. Pa onda opet, dok ne izađu iz voza u nekoj vukojebini. Pa im onda pukne bešika. U vukojebini. Pa tako upišani na hladnoći moraju da čekaju svoje bogataške muževe i žene da dođu po njih bogataškim kolima, ali neće hteti da sednu popišani na bogataška sedišta bogataškog automobila, već će morati da sednu na neku kesu ili nešto, što već može da se pronađe u prtljažniku bogataškog automobila. Tako. Ali nikada ne bih mogao da učinim takvu gadost, iako zaslužuju, jer ja sam vojnik Istine a takvo nešto protivi se moralnim standardima jednog vojnika Istine. Prava Istina nije akcija. Prava Istina je stanje, nulto stanje, situacija koja povremeno biva primorana da postane reakcija na akcije sveta Laži, zbog ravnoteže koja mora postojati između ta dva sveta, inače sve ode dođavola. Bespovratno. Kao što možda upravo i odlazi. Istina ne želi da vlada, kao Laž što želi da vlada. Istina želi da bude, ako ljudi žele da ona bude. Ako pak ne žele, ona neće biti. Biće Laž, kao što već jeste. Svet Laži u kojem je Istina višak kao ja, sada, u ovom vozu.

Istina, moja draga, radije ništa ne bi činila, naspram mogućnosti da nešto učini, da na nešto zažmuri, a da to nešto bude loše po njenog štićenika, pre svega, a zatim i po nju samu, Istinu, i po druge srećom ili nesrećom zatečene u blizini njenog štićenika. Ne bi. O ne bi, iako joj je strašno teško da takva, iskonska, ili bilo kakva, opstane danas. Ona nije prilagodljiva. Nije povodljiva. Ista je kakva je bila i kada je nastala, davno, kada je nastao svet i kada su nastali ljudi, lakomi i licemerni, koji bez dvoumljenja nasedaju na varljive izbore koje im nude nove, samopromklamovne, izmišljene istine, prolazne i sve jednake među istima; između istina. Tako prava Istina ispada višak, kao ja, sada, u ovom vozu.

Debela dojilja usnulog deteta posmatra me i osećam kako razmišlja da li da sedne ili da ne sedne na sedište pored mene; ne želim da ona ili neko sedne pored mene, neko – bilo ko – jer taj ili ta ili to neće promeniti moj odnos prema meni, prema svetu, prema ljudima, prema bilo čemu. Taj neko – bilo ko – ne može ništa da kaže ili uradi a da to promeni moje mišljenje o bilo čemu jer moje mišljenje o svemu je mišljenje Istine, a ja sâm sam nevažan, Niko i Ništa. Svejedno bi mi bilo i da pored mene sedne Marija Kalas ili Čarli Kejn ili debela dojilja prljavog deteta – svejedno mi je. Ali svakako, ako smem, biram prazno sedište i nesputan pogled kroz prozor, i ukoliko Istina smatra da je nisam uvredio željama i mišljenjem i ako nema pripremljene druge planove za mene u ovom vozu danas, sada, biću veoma zahvalan na datoj slobodi i neću dalje razmatrati tu temu i za nju vezane mogućnosti. Opet, Istino, ako imaš neke posebne zamisli ili smatraš da me treba kazniti za malopredašnji bezobrazluk, oberučke

i otvorenog srca i otvorene duše prihvatam i kaznu i ideju i promenu plana i jednako sam zahvalan (ako ne i više!) kao što bih bio u prvom slučaju. Hvala.

Hvala.

Hej! Pazi malo! Ne žalim i ne šalim se. Poštujem te jer ti poštuješ mene. Sve si mi dala i sve uzela. Kvit smo, kao u pesmi. Ranije nisam imao ništa, a ni sada nemam ništa. Ali sada, za razliku od ranije, ti snosiš odgovornost za to ništa, a ne ja. Ti snosiš odgovornost za moja kretanja, moj život, moje suze i moje odluke – ne ja. Ja sam Niko i Ništa na dva prazna sedišta, na dve stolice, među živima i među mrtvima, u mrtvom Parizu i mrtvom Londonu, između muškarca i žene, među bakterijama između noktiju i mesa, sa jednim jedinim zadatkom: održati telo koliko-toliko vitalnim kako bi ti kroz njega mogla da postojiš i deluješ. Ništa više. Kao balon. Lepota uopšte nije u šarenom balonu, već u onom nevidljivom što ga ispunjava. To je Istina, unutar balona, a ja sam Niko. I Ništa. Ja sam Istina i Ništa. Ja sam višak sa očima osetljivim na vetar, dim i neukus u građevinarstvu i ponašanju i toliki broj različitih tipskih aktivnih i statičnih scena koje susrećem na ulicama i po glavi da se, sve i da umem, ne bih usudio da ih kategorišem a zatim odstranim ili zaobilazim jer one se pojavljuju odsvakuda i niotkuda i istiskuju iz mojih očiju suze kao sok iz limuna. A suze, one onda teku, i teku, slivaju se u formaciji ptičjeg jata u tačno određenim intervalima koji zavise od impulsa očigledne ili zdravom razumu nepostojeće situacije koja ih uzrokuje bez obzira na NN-a, koji se nekada pitao gde im je kraj, odakle dolaze i čemu služe. Danas, sada, već godinama unazad, od kada sam postao Istina, samo ih

usisavam u usta, slane, oblizujem usne palacajući jezikom kao gušter. Ili zmija. Volim da ih ližem, polako, natenane, kao tri flekice zapečene čokolade.

Uši mi služe za slušanje. Istine. Kroz njih je one poslednje noći starog života Nikole Nikolajevića prošao sam kraj užarenog konca Istine, paleći sve emitore i receptore laži unaokolo, pa sada slušam mnogo, ali ne čujem skoro ništa. Uzalud mi se govori jer ne čujem. Ljudi mi se obraćaju, ali ja ne čujem; ljudi nešto traže, ali ja ne čujem; ljudi nešto mudruju, ali ja ne čujem; dojlja doziva svoje starije potomke, koji su se raštrkali jurcajući duž voza, ali ja je ne čujem. Dojlja pritiska malenu kočnicu nad točkom kolica sa oklembešenim detetom, nalik krpenoj lutki, spakovanim u njima, zatim gegajući se kao pingvin ili tromi poštar kreće u lov na pomahnitalog sina i ćerkicu dodirujući trticom ponao-sob rame svakog bogataša koji, dodirnut, proklinje svoju predašnju odluku da izabere baš ovaj voz da ga odveze nazad bogataškoj kući, u topli bogataški krevet, a zatim i odluku da sedne na sedište do prolaza. Mene dojlja nije oprljila, jer ja sam Niko. I Ništa. Ja sam trenutno, bez laskanja samom sebi, nešto najsličnije praznom sedištu, a da nije prazno sedište. Nešto sam manje od torbe na praznom sedištu, a ipak više od vazduha. Osvrćem se ka prolazu, u pravcu u kom se dojlja zaputila. Grudi joj sežu do pupka, promiču, vidljivo odstraga, tik iznad bokova uprkos širokoj guzici koja sprečava odvijanje i ozbiljnijih fizičkih i metafizičkih procesa od pogleda; hvata decu, odozgo, za vratove i kragne, kao krupni piljar ili pop viktorijanske maloletne kradljivce bez krova nad glavom i roditeljskog staranja; okreće se nezgrapno, teško kao

tona, kao kamion sa prikolicom u uskoj, slepoj uličici, sivih očiju sa sivim džakovima namesto obraza, i probija se nazad odgurujući desetak siromašaka koji su igrom Istine i mnogim sa istinom povezanim trikovima ostali bez svojih pošteno plaćenih sedećih mesta, ispred sebe terajući dvoje zaobljenih mladunaca, dečaka i devojčicu, kao prasce, pa ih – kada su izbili na čistinu – hvata za uši, njegovo levo a njeno desno, i ganja ih tako i nosi gadljivo kao da su kakve iskorišćene, isfronclane papirne marame. Devojčica deluje besno i uvređeno, a dečak ništa od toga, nimalo. Dojilja iznova pipka i kuži već okužene bogataše zadnjicom u zategnutoj trenerci, a oni – vidim im lica – mršte se i negoduju kao da je u pitanju nekakav skandal za koji niko! i ništa! ne bi mogao pretpostaviti da će se desiti, kao da se i nije već desio pre nekoliko minuta, i kao da su oni, bogataši, dodirnuti guzom gospođinom veličine šifonjera, nekakvi čistunci, zaštićeni beli medvedi i kraljevska porodica koju *niko* ne bi smeo da pipa i da joj se obraća i podseća kako nisu *ništa* drugo do jadnici, jednaki nama ostalima, okuženi i okruženi lažju, i sami lažni u najjeftinijem besklasnom vozu u Evropi, u vožnji od propalog Belog grada do propalog Novog grada, od napora do napora, od mučnog posla do mučne kuće, kroz pomešanu istinu sveg naroda, svakog pojedinca, u vozu u kojem se, po pravilu, uvek nađe barem jedan ništavac, kao što je ta dojilja danas, koji će svojom ličnom istinom poljuljati i slomiti tanane i slepe bogataške bedeme laži.

Sve troje sada stoje okupljeni oko dečjih kolica. Uši bride ovima dvoma malih. Starica bogatašica, koja je još malopre bila zgrožena dodirom dojiljine guzice, pa onda i zabezeknuta preteranom silom koju dojilja primenjuje

u dresiranju svojih mladunaca, a primorana da i dalje biva sa njima i nama ostalima u kotlarnici na šinama, ponovo je podigla osnažen lažni pogled i osmehnula se, misleći providno – za mene providno – kako oni jesu jedna skladna porodica, možda neartikulisana, možda napaćena, ali vole se i rađaju i sisaju i svi liče jedni na druge. Svi su obli kao lopte, a u oblosti je dobrota. Ali ne, ne. Ne. Istina ostavlja svoje pečate. Uši su malima crvene kao paprike babure. Moje uši su povelike i zašiljene – i to ne zato što su me vukli za uši i nos dok su bili dostupni koječijim rukama i neutoljenim željama po raznim životnim osnovama od kojih nijedna, jasno, nisam bio ja, već eto tako, prosto – velike su i špicaste oduvek. Na jednoj fotografiji koju imam sa sobom je žena, sasvim sigurno moja dojlja, koja u rukama drži zgužvano, tek rođeno dete, bez sumnje mene, sa ogromnim šiljatim ušima koje izgledaju kao krila, doduše izrasla malko više iznad mesta predodređenog za krila. Ako, pre svega, na dečjem-čovečjem telu postoji neko mesto predviđeno za krila, što opet, sa druge strane, ne bi trebalo da me se tiče jer ja nisam, niti sam bio, ni skoro dete, ni skoro čovek. Ja sam oduvek višak, Niko i Ništa.

Ali pre svega bio sam laž, ranije, dok sam još verovao u nešto i dok su mi uši hvatale sve zvuke u radijusu od pedeset metara, a oči suzile, na primer, ako se samo na trenutak zagledam u brdo od šljunka i pomislim na usamljenost sveg tog kamenja i peska, školjkica i pužića, zamislim kako će decenijama i vekovima čamiti zarobljeni u zidu nečije kuće, daleko od svoje matične zemlje, od vode, od svog pravog smisla, i samo bi, eto, jedan tako banalan trenutak bio dovoljan da se raznese sva lažna čvrstina

moga bića i nastane poplava, spolja, a iznutra potop. Vrlo nezgodno. Smatrao sam, vodeći se nekakvim svojim tajnim računicama, da će takav moj sentimentalni nesklad početi da jenjava do krajnjeg iščeznuća kako budem bivao stariji, ali nije, naprotiv, postajalo je sve gore. Više nije bio neophodan vizuelni nadražaj, mogla je to biti misao, ili sećanje, ili zvuk, što bi činilo da iz mene počne kapati kao iz olabavljene slavine.

„17. oktobar/ 11č/ Nikola Nikolajević, I razred/ majka Vera – advokat, otac Slobodan – cvećar?/ osetljiv, nekontrolisan plač (bez jecanja?), miran san, mokri u krevetu ('96 – 10-ak puta)/ rođen u VII/ mlađa sestra Vladislava, norm. odnos.“ Tako je pisalo na neizbežno upadljivom zelenom papirčiću zadenutom između dve strane rokovnika školskog psihologa kojem su me odveli nekoliko nedelja pošto sam krenuo u školu. U osnovnu školu. Ne sećam se o čemu smo pričali jer jedva da smo i pričali, kao što se ne sećam ni tog mokrenja u krevetu jer su ga verovatno izmislili; mora da su ga izmislili, a ja mora biti da sam bio znojav, noću, i budio se znojav, jutrima, kao upišan, jer znao sam baš da se preznojavam noćima, letnjim, a posebno zimskim, pod vunanim prekrivačima, dok je on, psiholog, veći deo tog našeg razgovora kog se ne sećam, jasno, jer ga nije ni bilo, proveo u malom toaletu u okviru svoje kancelarije, dok sam ja bio ostavljen da istražujem hrpu papirčića na njegovom stolu. Pričao sam kasnije sa još mnogo budućih psihologa, ženskih pre svega, na fakultetu, za vreme kratkog fakultetskog školovanja, u prolazu, i u više navrata tik pored sebe, tada još studentkinjama, nagim, u krevetu, njih dve, dve ili više – dvadeset, dvadeset i dve, u zasebnim pojedinačnim posetama, dok

smo bili obeznanjeni od sinoćnjeg alkohola i nesposobni da otvorimo oči iako je odavno prošlo podne, prošarani pečatima Istine i prstiju i usana i osušenim tragovima semene tečnosti nalik lepku na bokovima, u pupku, na butinama. I služio sam ih kao konobar još tri puta toliko i još tri puta toliko sakrivenih iza izmišljenih profesija raznih konsultanata i savetnika i lajf kouča i sličnih dušebrižnika, diplomiranih i sertifikovanih mudraca u barovima i pabovima širom Belog grada, ali sa njima nisam mogao da pričam jer za njih je konobar niže biće, niža rasa koja ne razume ljudski, iako se svesrdno trude da ubede sebe da nije tako, da nisu takvi. Zašto bih onda i pričao sa njima, takvima, šta oni mogu da mi kažu, da mi objasne? Ja sam Istina, ja sve znam, a psiholozi samo nagađaju i lupetaju i lažu jer vreme proteklo u laži manje boli nego vreme koje bespovratno konfiskuje Istina. Ali ipak, pored svega što mogu da zamerim psiholozima, sa jednim sam se čak i družio, dok nije nestao, psiholog, psihopata, ali on je radio na trafici i nije ni znao da je psiholog kakvog bira Istina, a ne opredeljenje i potpisana i pečatirana papirčina. Spavao sam kod njega, pritom, nekoliko puta, u maloj garsonjeri sa napuklim prozorom i električnom peći koja ne izdugava toplotu, već je samo emituje u uskom krugu od pet santimetara. Dodirnuti je, bilo je nemoguće. Dodirnuti žensko telo tada, kao i sada, bilo je nemoguće i nemoguće je. On je spavao na jedinom, dečjem, sličicama Mikija Mause oblepljenom drvenom krevecu, obučen u sve jakne koje je imao i pokriven svim ćebadima koja je posedovao, a ja sam spavao na dušek-u koji smo dovukli sa ulice – nov novcijat dušek – glavom tik na pet zarez pet santimetara od pećkice. Divan je bio taj moj prijatelj, mnogo sam ga

voleo i mnogo mi je pomagao, ali nikako nije mogao da učuti; kada bi ispucao sve psihološke mudrosti, nastavljaio je sa psihološkim glupostima, i gasio je svetlo kada hoće da spava, a stalno mu se spavalo, i stalno je spavao, spavao i radio na psihološkoj trafici, a ja nisam jer mogu da zaspim samo sa knjigom ili mrtav pijan. Nedostaje mi piće. Nemam novca za piće. Knjige su džaba, pa ih ispijam sve redom, kako koju dohvatim, kao nekad piće. Juče votka, danas *Biblija*. Moram ovo da zapišem.

Ju-će vot-ka da-nas Bi-bli-ja. Musavi dojiljin sinčić proviruje iza majke i smejulji se. Šta mu je? Da li je prepoznao Istinu u meni? Žao mi ga je prljavog jer je dete, a mene mi nije žao jer sam svoju prljavštinu sam izabrao. Prilazi i pruža mi ruku, otvorenim dlanom ka gore; prljavština mu je ispunila linije života; da li da pljunem u tu šačicu? Tako me mami; udaram tri šamara po ručici, pljeska kao da tapšemo. Stara bogatašica se osvrće, osećam njen pogled; ona oseća nešto čudno, alava na tuđ bol, željna tuđeg bola i sukoba koji bi mogla da posmatra i u kojem bi mogla da uživa. Klinac je otrčao ka mamacima, dojilji, koja ne obraća pažnju na njega kao krmača što ne obraća pažnju i ne može da okrene glavu do kraja, od sala, pa ponekad zgnječi neko od svojih nežnih prasića. Vidi ga – plače; bez jecanja. Dojilja mu je okrenuta leđima, rukom pribija njegovo telo uz svoju trticu, on gleda u mene i roni suzice. Nije strašno. Možda sam ga pucnuo malo jače nego što je trebalo. Pa šta? I ja sam svako malo plakao. Preselili su nas iz Belog grada, u kom sam plakao, u Južni grad, zbog čega sam plakao; preselili su nas iz Južnog grada, u kom sam nastavio da plačem, u Mali grad, pa sam zbog toga plakao; preselio sam se iz Malog grada, u kom sam i

dalje plakao, nazad u Beli grad, pa sam opet plakao, i sada odlazim iz Belog grada u Novi grad i najverovatnije neću plakati jer sam već sve suze istočio, sva mora preplivao, sve planine preskočio, sve cipele navukao i svukao, sve bolesti preduhitrio ili proumirao i ponovo se rodio – bio sam svuda i svi i sve i sve sam probao i ništa nije uspeo jer ja sam višak i Niko. I Ništa.

Muk. Ponekad sam pesnik, a uvek vesnik Istine. Ukoliko ima nekoga da me vidi i čuje. Često, kao sada, nisam siguran da li sam to što mislim i rekao ili samo pomislio. Tišina. Niko ne gleda u mene i nema potrebe za takvim nečim, za gledanjem, nije to ništa posebno – to je samo jedna mala, moguća čovečja istina koja vapi za priznavanjem sebe kao takve od strane onoga nosioca u kojemu čuči jer tako će se oboje, ponaosob i zajedno, aktualizovati i nastaviti svoj dalji život u Istini. Teško je to priznati. Teško je čoveku da živi sa Istinom, jednako koliko je, recimo, teško živeti sa pogrešnom ženom. Premda čoveku Istine ne može da se dogodi pogrešna žena, osim i ako je ta pogrešna žena njegova istina, ali samim tim ona više nije pogrešna, već je istina. Sve sam varijante i pravce dobrano promislio i svi su me vodili na jednu te istu tačku – Istinu – koju sam se opet i onoliko trudio da izbegnem i zaobiđem znajući unapred, samim tim što je skoro u potpunosti istrebljena, da nema pod ovim lažnim nebom sigurne kuće za njene poklonike, da nema ta surova dama nikakve milosti za pokajnike, i da nema, kad se jednom zakorači čist i prosvetljen iz te aleje, ambara, crkve ili žbuna u svet koji počiva na suzama, nepravdi i laži – da nema nazad, nema promene, nema mišljenja i odluke, nema nadmudrivanja, imena i prezimena, nema pobede, nema

pogodnih i nepogodnih situacija, nema ničega, za onoga ko je Niko i Ništa – nema ničega, sem Istine. Sve sam drugo probao. Bio sam uposlen, dve poslednje godine onoga starog života, u nekakvom trgovinskom preduzeću; prethodno sam bio i moler i građevinski nadzornik i Deda Mraz i prodavac polovnih i antikvarnih knjiga i trgovac slikama i umetninama i tehničar u pozorištu i konobar i radnik na pozorišnoj biletarnici i student i diler droge i berač voća i mladi političar i pisac dijaloga za scenariste i lepio sam plakate po ulici usred ciće zime i negovao nepokretnog operskog pevača i maskiran u medveda animirao decu na rođendanima i reklamirao biljne preparate za kožu u megamarketima i statirao u filmovima i serijama i montirao cerade i šatre za svadbe i seoska slavlja i ugovarao kupovinu kosilica, trimera i baštovanskog alata i šetao pse i bio sekretar direktora marketinške agencije i izlazio sa jednom starijom gospođom i vodio čitavo poslovanje restorana u kojem sam prethodno prao sudove, a zatim čistio taj isti restoran za nadoknadu nešto manju od cene prosečne paklice cigareta i, jednostavno, u svim tim radnim ulogama, maskaradama, makar se i ja sâm neretko osećao prijatno i zadovoljno i korisno i sito i bogato, nešto treće – a to je Istina – začikavalo me je i gurkalo i bockalo sve dok na kraju više ne bih mogao da se suzdržim, pa bih briznuo u plač. Bez jecanja. Kao klinac. Kao oduvek.

Osam i trideset. Voz je krenuo iz Belog grada u devetnaest i petnaest. Još pola sata, otprilike, do Novog grada. Znam gde idem. Istina me vodi i ja ne brinem. Vladislava me čeka na stanici, pa idemo u njen stan. Ona se tajno verila i preselila kod svog verenika. „Tajno“ je za naše

roditelje, posmatrače i tumače svakog našeg poteza i pokreta, ali javno je za čitav ostali svet koji se interesuje, što znači da je u pitanju obična, falična laž. Laž na čijem putu kroz koordinatni sistem laži od tačke A, moje sestre, od koje ta laž potiče – do tačke B, naših roditelja, kojima je ta laž namenjena i koje ostatak sistema laži ograđuje u sebi, u sistemu koji, opet, ne bi ni mogao postojati bez obe, jednako važne tačke: A, izvora laži, i B, cilja laži. No ipak, pored tačke A i tačke B, može postojati i tačka C, očekivani propust u laži, zbog koje laž propada i postaje delimična ili potpuna istina.

U ovom slučaju to bih mogao biti ja, NN, neželjen i nepoželjan kao desert iznenađenja na račun kuće u restoranu ili nepozvani gost koji unosi pometnju na zabavi. U definiciji bih to mogao biti, u definiciji, premda ne i u stvarnosti, pošto sa tačkom B ne razgovaram već dve godine i više jer: tačka B smatra da je neprihvatljivo nemati siguran krov nad glavom i siguran priliv novca i sigurno, makar približno blisko prisustvo osobe suprotnog pola u jasno okarakterisanom odnosu koji izuzima prijateljstvo, sa jedne strane, ali izuzima i finansijski nepogodnu mogućnost rođenja unučeta, sa druge strane, uz apsolutno nipodaštavanje suza još od rođenja (bez jecanja) i bez objašnjenja bola u glavi (bez bolesti) i u grudima, jednostranih uvreda, bez jasnog razloga, i bez izvinjenja, kao i neprisustvovanja mnogim sahranama, krštenjima, venčanjima, slavama i slavljima, oko kojih su se spori li do poslednje reči tačka B (roditelji) i tačka C (ja kao sin), sasvim je jasno šta je i kako i zašto dovelo, uopšte, do poslednje reči između nas. Takođe, sasvim je jasno zašto ja, nezaposleni beskućnik, kao stariji brat Nikola

Nikolajević (C) ne mogu i neću odati tajnu svoje sestre, vaspitačice i privatne dadilje Vladislave Nikolajević (A) našim roditeljima Veri, advokatici, i Slobodanu, cvečaru u dugovima, Nikolajeviću (B).

Osam i četrdeset. Taj stan služi joj kao paravan dok u sreći – lažnoj, sigurno – i blagostanju živi život „vereni-ce“ u šezdeset i pet kvadrata stambenog prostora porodice Topić, odavno spale na tri člana, a sada ojačane još jednim, nesigurnim, Nikolajevićki nesigurnim, koji će se kad-tad nazivati odbeglim. Tamo su, dakle, među socijalističkim soliterima Novog naselja Novog grada, koje parira duhu i blokovskoj arhitekturi naselja Novog Belog grada: otac Topić, udovac i električar, sa nadimkom Morison, zatim sin Topić, moje sestre „verenik“, komunalni radnik sa nadimkom Top, i pas mešanac, izjelica i buvara iskopana negde iz dubina Petromandarske tvrđave, imena Džoni, a ženskog pola. Sticajem okolnosti uređenih od strane Istine, u čiju moć i mudrost i smisao nimalo ne sumnjam, kockice su se namestile u stepenice baš tako, nekako, da se upravo uspinjem njima – što će se u bukvalnom smislu i dogoditi kroz nekih sat vremena – ka praznom i slobodnom Vladislavinom salonskom stanu, nekoj vrsti opravdanja i scenografije za radoznalce, prijatelje, roditelje i sve vrste potencijalnih izdajica, u kojem ću moći da ostanem koliko mi volja i da radim u njemu šta god mi je volja.

Pritom i pre svega, ja već znam čime ću se u njemu baviti. Istina mi se ukazala i posložila karte i kockice u moju korist. Napisaću knjigu. O njoj. O Istini. Koja, osim što mi se ukazala, još je sve i priredila tako da mi se oslobodi prostor, skinu džakovi beskućničkog života

i beskućnički prtljazi, zaputila me je u Novi grad jer je i meni i njoj neki novi grad bio već neodloživo neophodan.

Vladislava me je pozvala pre dva dana, u jedan posle ponoći. Nije me zvala mesecima, a kamoli posle ponoći. Pitala me je, sanjivim glasom:

„Šta radiš?“ Slagao sam bez pardona:

„Baš se vraćam iz grada. A ti?“ Zapravo sam upravo kretao ka gradu, peške, iz udaljenog prigradskog naselja, ježeći se od hladnoće i januarske kiše koja se lako mogla pretvoriti u nešto tolerantniji sneg, ali ta noć beše isuviše topla za sneg.

„Gde spavaš?“, pitala me je.

„Kod drugara, tu u blizini“, slagao sam, ponovo.

„Jesi li dobro?“, nastavila je.

Bila je noć, bilo je hladno, čopor uličnih pasa dominirao je širokom ulicom pedesetak metara ispred mene, skoro čitava flaša crnog vina koju sam platio poslednjim novcem ostala je nepopijena kod do malopre prijatelja, od kojeg sam upravo odlazio ostavivši ga umusavljenog od otprilike dva decilitra koji su tu bolno nepopijenu flašu delili od neotvorene flaše, a koju sam, u slučaju da je ostala fabrički zatvorena, bez zadržke mogao poneti sa sobom i ne bi bila bolna i ja ne bih bio bolan niti bi on bio bolan, ali sasuvši mu ta dva decilitra iz čaše ravno u lice nakon dve (ili tri?) već ispijene flaše onemogućio sam takav galantan odlazak. Ali on je prvi počeo. On je, briga me, prvi počeo, niotkuda navalivši pametovanjem po pitanju mog života, nepopravljivih grešaka koje činim, odluka koje ne donosim, vremena koje je prošlo i koje prolazi i koje se kasnije neće moći nadoknaditi, tvrdoglavosti od koje boli glava, zbog čega sam ga morao učutkati i zaliti

tim vinom – kad je već dozvolio da mu razveže bezobrazni jezik – što je on iskoristio da se uveri u tvrdoglavost te moje isklevetane glave slabašno stisnutom pesnicom, sa palcem skoro pod prstima, prosiktao je kroz zube taj početnički gaf i pokajao se, uveren sam, još dodatno kad sam ga iz sve snage raspalio u tu njegovu poštenjačku, trezvenjačku, od žučnog morala i tri zagarantovana obroka dnevno nadulu činovničku stomačinu. Odgegao se, kao ranjenik iz filma, nekoliko koraka u nazad, i još bi se taj gegao da je imao kuda, ali zid i pre zida orman sprečili su ga. Pljunuo bih na pod da sam imao malo više hrabrosti. Ali nisam. Pokupio sam svoj ranac i pripadajuće mi sitnice sa stola, a zatim bez reči izašao napolje i krenuo ka gradu, nepripremljen na dugo pešačko putovanje a posebno ne na sestrinski važan telefonski poziv koji mi je Istina, moja draga, kao šah-mat zakuvala.

„Dobro sam, Vladislava... Šta da ti kažem“, rekao sam, više brinući o poludivljem čoporu kojem sam se ubrzano približavao nego o manjkavost laži koje sam izgovarao i težini Istine koju bih mnogima mogao da pružim, pa i sebi, ukoliko je ne bih izbegavao.

„Sanjala sam kako hodaš sam kroz šumu“, rekla je. „Drhtiš i pada sneg. Ja te dozivam, ali nikakav glas ne izlazi iz mene i ne čuješ me. I onda, odjednom...“

Utom sam spustio ruku sa telefonom u džep i stisnuo se, napeto, spreman na trk. Kućici su lajali i režali sa sredine ulice ka meni na trotoaru. Čekao sam na znak Istine pa da zavrtim noge brže nego ikad, brže od Bolta, ili da se lansiram u nebo, ili dohvatim prvog i otresem ga o beton, kao što se Ralf otresao o beton, pa šta bude – razbežaće se u strahu od iste sudbine, ili će me prekriti telesima i

kidati i žvakati kao crno brdašce sa hiljadu čeljusti, do poslednjeg trzaja – mislio sam, i bio spreman na bilo šta što Istina u tom trenutku bude odredila. Održavao sam jednak tempo hodanja i nisam disao. Nakon desetak, ili petnaest, ili pedeset metara osvrnuo sam se i video kućice dobroano odmakle u smeru suprotnom od mog. Izvukao sam telefon iz džepa i prislonio ga na uvo, cvokoćući zubima i treskajući rukom kao epileptičar.

„Halo, jesi tu?“

„Tu sam, šta je to bilo, Nikola? Gde si to ti?“

„Ma ništa, neki kućici su zalajali, ali sam ih oterao. Sve je u redu.“

„Slušaj“, rekla je tada, i sledećim rečima odredila novi pravac mog života. „Imam stan za tebe. Zato te i zovem. Onaj moj u centru koji iznajmljujem. Ja ne živim tamo, znaš?“

„Nisam znao. Kako to?“

„Ispričaću ti. Nema ni veze, sad. U svakom slučaju, on stoji prazan već neko vreme, plaćam ga, ali retko svraćam tamo. Samo kad moram.“

„Pa gde živiš onda?“

„Kod Topića. Verili smo se.“

„Verili ste se? Kad?“

„Pa ima već par meseci, ali ćuti. Niko ne zna. Mislim... Ne znam ni ja sama šta da mislim. Tako je kako je, trenutno. Krajem marta idem u Budimpeštu, na šest meseci najmanje, pa ću videti šta ću kad se vratim.“

„Šta ćeš tamo, majku mu? Otkud to?“

„Ćuti, ne pitaj. Znaš onu porodicu za koju radim? One doktore? Ne znaš? Pa pričala sam ti. Nema ni veze, da ne

objašnjavam. U svakom slučaju, oni imaju nekog posla tamo, u Budimpešti, vode i decu, pa im treba neko da im čuva klince.“

„Ali ja nemam da ti platim taj tvoj stan.“

„Ne brini. I ovako i onako bih ga plaćala. Ti samo ponesi stvari i dođi. Na duže. Svideće ti se, baš je rustičan.“

Dojilja i njeni prasići nekuda su nestali; osvrćem se. Eno ih. Nekako su se, sa sve kazanom od dupeta i kolicima, probili između sedišta a da ih nisam ni primetio, i sada stoje ispred vrata za izlaz na drugom kraju vagona, dalje od toaleta, ako je smrdljivi toalet uopšte bio uzročnik njihovom odlasku. Ne znam, meni taj smrad ne smeta. Mnogo štošta smrdi, pa su ljudi s vremenom navikli. Čini mi se, takođe, da su navikli i na nepotrebno zadiranje u duboku intimu, daleku prošlost i odrastanje, iako su biblioteke i vozovi širom sveta već prepuni takvog sadržaja i uvoda, ali ko sam ja da se protivim takvim navikama – ja sam Niko i Ništa – i mnome upravlja Istina, zbog koje sam slobodu bića stekao onog dana kada sam se ideje o slobodi odrekao. Istina je moja žena. Istina je moja ljubav. Biti u vezi sa istinom ne ostavlja prostora za drugu ženu ili još neku ljubav. Istina ti prvo sve oduzme, a onda ti sve dâ – i to sve što dobiješ, to je istina! Drugu ljubav nisam osetio od kada sam Istina, sem prema njoj, Istini, i sem njene prema sebi – Nikoli Nikolajeviću, koji je patio bez patnje i plakao bez jecaja, sve dok nije postao istina, i sada ću joj se odužiti. Napisaću knjigu o njoj. Otvoriću vrata istine za svu braću viškove i sve sestre viškinje koji se oduvek pitaju šta im to fali, zašto niko neće ni pošteno da ih pojede, u čemu je problem sa njima, gde su pogrešili, gde su njihovi roditelji ili roditelji njihovih roditelja

pogrešili, i reći ću im – Nigde. I Ništa. Sve je u redu ako ste Istina, a ako niste, onda ništa nije u redu. U redu je što ću se okoristiti predusretljivošću rođene sestre, osećanjem krivice rođene sestre, kao što sam se okoristio od još mnogih koji mi nisu sestre i nikakav rod rođeni – malih lažova, prevrtljivaca i grešnika koji misle da im neko skida recke sa zida sramote i prepisuje ih na zid spasonosnih bodova u slučaju da zagusti – a zagustiće, svakako – jer pomažu jednoga jadnoga Nikolajevića kojem treba krevet za spavanje, hrana da pojede i nešto pića da popije da bi bio srećan i miran. Jeste, srećan i miran budem ja, i zahvalan, ali i zahvalan i srećan i miran bio sam i bez vas jer ja spavam sa Istinom, jedem i pijem Istinu, opštim sa Istinom i dozvoljavam da me vucara levo i desno, gore i dole dok ne oguli svaku autentičnost moga tela i lica, dok mi ne iščupa pol i proždere ga, dok mi ne oduzme ime i prezime i izbriše ga iz svih dokumenata i evidencija u kojima sam se ikad tuđom rukom zadesio, dok me ne vrati u nulto stanje, stanje bez ikakve fizičke i duhovne potrebe, bez stege, bez bola i sete, bez suze i smeha, dok zaista ne postanem čestica, a onda umrem, neprimetno i tiho, kao istrošena kurva na drogama.

Najradije bih sada povukao ručicu za zaustavljanje voza da se svi putnici ispretumbaju jedni preko drugih, da im poispadaju telefoni i novčanici iz ruku, da debela dojilja padne preko svog deteta u kolicima i smrska ta kolica i to dete u hiljadu parčića, ali neću. Nisam ljut, miran sam. Zbunjuje samo to što ja, borac Istine, moram da trpim i moljakam za hranu i krov nad glavom, dok svi lažljivci nastavljaju da lažu i pretvaraju se i veruju u nekakve plitke i prolazne gluposti i bivaju plaćeni za to,